

PROJECTPLAN

Project	: Zeeuws Deltaplan Zoet Water
Projectnummer	:
Bestuurlijk opdrachtgever	: Mevr. Drs. A. Pijpelink
Ambtelijk opdrachtgever	: Durk-Jan Lagendijk
Projectleider	: Lies Dekker
Budgethouder	: Lies Dekker
Activiteitenummer CODA	: 79444
Programma	: Doelstelling 010105
Projectperiode	: Aanvang: maart 2020 Afronding: okt 2021
Vastgesteld op	: 18-8-2020..

I. PROJECTBESCHRIJVING

I.1	<p>Inleiding en Probleemstelling</p> <p><i>Probleemstelling</i> Door de klimaatverandering is sprake van een toenemende vraag naar zoet water en een toenemend risico op mindere beschikbaarheid in de periode, waarin de vraag naar zoet water groot is. Het extreem droge voorjaar van 2020 geeft een duidelijk voorbeeld van deze risico's. De kans op onbalans in vraag en aanbod van zoet water, met negatieve consequenties voor landbouw-opbrengsten en natuurwaarden als gevolg, zal door de klimaatverandering nog verder kunnen toenemen.</p> <p><i>Positie zoet water binnen het Deltaprogramma</i> Zoet water heeft landelijk de aandacht en kent een eigen spoor binnen het Deltaprogramma, het programma dat Nederland zowel veilig als leefbaar moet houden. In een groot deel van Nederland wordt de zoetwatersituatie vooral bepaald door de verdeling van zoet rivierwater, zodat de aandacht zich daar ook vooral op die verdeling richt. Zo lopen er onderzoekstrajecten van de waterschappen en Rijkswaterstaat in de Zuidwestelijke Delta (Slimmer Regionaal Waterbeheer en Slim Watermanagement) naar het optimaliseren van de aansturing van watersystemen, om in de regionale watersystemen meer water vast te houden.</p> <p><i>Situatie in Zeeland</i> Zeeland heeft slechts zeer beperkt eigen aanvoer van zoet water (vanuit het Volkerak-Zoommeer, de landbouwwaterleiding naar Zuid-Beveland, Biesboschaanvoer voor drinkwater en industrie in Zeeuws-Vlaanderen, zoet grondwater St. Jansteen en zoete afstroming vanuit Vlaanderen) en heeft verzilting als specifiek aandachtspunt. Om ook hier gericht te werken aan een zo robuust mogelijke zoetwatersituatie moest een eigen spoor worden uitgezet. In Zeeland heeft dat in 2014 geresulteerd in de Proeftuin Zoet Water, een projectenprogramma met een innovatief onderzoekend karakter, gericht op zelfvoorziening. Via de tweede fase van het Deltaprogramma Zoet Water is naast verder onderzoek ook uitrol van perspectiefrijke maatregelen op grotere schaal voorzien.</p> <p><i>Moties Provinciale Staten</i> De kwetsbaarheid van de land- en tuinbouw en de natuur in Zeeland m.b.t. zoet water heeft eind 2017 geleid tot een breed gedragen motie van Provinciale Staten, waarin het college van</p>
-----	---

	<p>Gedeputeerde Staten (GS) gevraagd is om, samen met relevante stakeholders, te komen tot een Zeeuws Deltaplan Zoet Water (ZDZW), waarmee een samenhangende aanpak en regie voor voldoende zoet water en goede waterkwaliteit kan worden geborgd. Dit vanuit het vitale belang van de vruchtbare delta's voor de wereldvoedselproductie en een volhoudbare land- en tuinbouw in Zeeland. Plannen en initiatieven zijn nodig om met financiële steun van het Rijk de beschikbaarheid van zoet water en een goede waterkwaliteit te borgen. In een tweede motie m.b.t. zoet water in februari 2020 hebben Provinciale Staten gevraagd naar een onderzoek naar de mogelijkheid van bassins langs de landbouwwaterleiding naar Zuid-Beveland.</p> <p><i>De opgave: het opstellen van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water</i></p> <p>In het coalitieakkoord 2019 hebben GS afgesproken om tot een Zeeuws Deltaplan Zoet Water te komen. Op 7 april 2020 hebben GS (in resumptie) de startnotitie voor het project vastgesteld en aan Provinciale Staten toegezonden. Na behandeling in de Commissie Ruimte op 8 mei is de startnotitie op een enkel punt (de planning) aangepast. In hun vergadering van 28/29 mei hebben Provinciale Staten op basis van de startnotitie besloten tot start van het project Zeeuws Deltaplan Zoet Water. Het onderzoek naar bassins langs de landbouwwaterleiding maakt daar onderdeel van uit.</p>
1.2	<p>Doelstelling(en)</p> <p><i>Hoofddoelstelling: Zeeland weerbaar tegen zoetwatertekorten</i></p> <p>Doelstelling van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water is om in kaart te brengen hoe een zo robuust mogelijke regionale zoetwatersituatie, zowel kwalitatief als kwantitatief, kan worden bereikt in het licht van klimaatverandering en functionele vraagontwikkeling. Aangesloten wordt bij de ambitie, zoals voor heel Nederland in september 2019 bepaald in het Bestuurlijk Platform Zoet Water (BPZ), om in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten te zijn. Tegelijkertijd wordt ook verbetering in de zoetwatersituatie op de korte termijn nagestreefd.</p> <p>De verwachting van een op jaarbasis toenemend neerslagoverschot biedt hoop op het stabiel kunnen houden van de Zeeuwse zoetwatersituatie. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat dit een langjarig gemiddelde verwachting is en dat daarnaast sprake is van grote lokale verschillen wat betreft de kansen en haalbaarheid van verbetering van de zoetwatersituatie ter plekke. Per gebied liggen er specifieke kansen en aanpakken. Naast technische maatregelen in het watersysteem kan het daarbij ook gaan om sociaal-economische transitie, waaronder teeltaanpassingen en ruimtegebruik. Gestreefd wordt naar het vergroten van het innovatieperspectief en een toename in veerkracht en (denk)processen bij beheerders en gebruikers van zoet water.</p> <p><i>Afgeleide doelstelling: ZDZW als samenbundeling van en aanvulling op lopende trajecten</i></p> <p>Naar de zoetwatersituatie in Zeeland vindt in verschillende trajecten en door verschillende partijen al onderzoek en visievorming plaats. Naast de Proeftuin Zoet Water kunnen o.a. genoemd worden de IBP-broedplaats Schouwen-Duiveland, Robuust Watersysteem Zeeuws-Vlaanderen, het waterschapsvoorstel voor een programma zoetwaterbeschikbaarheid, het Gebiedsdocument Agrarische Wateropgave van de ZLTO in het kader van het Deltaplan Agrarisch waterbeheer, gemeentelijke projecten op het gebied van klimaatadaptatie en de Euregio-Grensvisie. Doel van het ZDZW is om de lopende onderzoeks- en visievormingstrajecten samen te brengen, op elkaar af te stemmen, lacunes te identificeren en op te vullen, resultaten te delen en in samenwerking met betrokken partijen te komen tot een breed gedragen strategie (leidende principes) voor het weerbaar maken van Zeeland.</p> <p><i>Eventuele heroverweging huidig provinciaal beleid</i></p> <p>Vanuit het huidige provinciale omgevingsbeleid zijn tot nu toe (in de Proeftuin Zoet Water) vooral handelingsperspectieven gericht op zelfvoorziening onderzocht. In het ZDZW zullen aanvullend daarop ook andere handelingsperspectieven verkend worden, waaronder de mogelijkheden en betaalbaarheid van externe zoetwateraanvoer, ontzilting en benutting effluent. Mochten deze handelingsperspectieven toepasbaar, duurzaam en verantwoord blijken, dan zal expliciet de vraag naar heroverweging van het nu geldende provinciale beleid aan de orde kunnen komen.</p>

I.3	<p>Beoogd(e) Resulta(a)t(en)</p> <p>Beoogd projectresultaat is een Zeeuws Deltaplan Zoet Water, bestaande uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een verkenningenkaart voor regionale watergebruikers: een gebiedsspecifiek overzicht (zo mogelijk op kaart vastgelegd) van perspectiefvolle maatregelen; een eerste versie van de verkenningenkaart is zomer 2020 als tussenresultaat opgeleverd; • een breed gedragen strategie (leidende principes) om Zeeland nu en in 2050 weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten; • een uitvoeringsprogramma voor betrokken partijen voor de periode 2021-2027, mede als inzet voor (landelijke) discussies rond aanpak en verdeling van middelen; en • een subsidieprogramma, gericht op de uitvoering van perspectiefvolle maatregelen. <p>Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water zal een begrijpelijke uitleg bevatten over de ontwikkeling van de zoetwatersituatie en de toenemende opgaven om vraag en aanbod van de verschillende functies in de verschillende deelgebieden in balans te brengen. Het Deltaplan beschrijft de verschillende mogelijke maatregelen, de randvoorwaarden daarbij, de effecten en de kosten. Het antwoord op de vraag welke maatregel op welke locatie het best tot zijn recht komt en daarom een stimulans verdient, hangt niet alleen af van het belang voor een volhoudbare land- en tuinbouw, maar ook van de aanwezige natuurbelangen en ruimtelijke en recreatieve belangen. De uitkomst van deze bredere afweging bepaalt de regionale strategie op zoetwatergebied. Daarbij wordt zowel de korte termijn als de lange termijn in het oog gehouden. Borging van eventuele beleidsaanpassingen vindt plaats via de doorwerking van het ZDZW in de Omgevingsvisie en andere instrumenten uit Wro/Waterwet/Omgevingswet.</p> <p>Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water 2021 geeft de stand van zaken en de strategie weer op basis van de resultaten van het onderzoek tot en met eind 2020. Vanuit het uitvoerings- en subsidieprogramma, gekoppeld aan het Deltaplan, zullen daarna (d.w.z. nadat het onderhavige project is afgerond) ook nog monitorings-, onderzoeks- en proefprojecten gaan lopen. De resultaten daarvan kunnen aanleiding geven tot bijstelling. Het voornemen is om dit iedere twee jaar te beoordelen en, indien nodig, een bijstelling van het Deltaplan Zoet Water aan Provinciale Staten (en andere partijen) voor te leggen.</p>
-----	---

I.4	<p>Uitgangspunten en randvoorwaarden</p> <p>Bij het (uitwerken van het) vervolgtraject worden de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden gehanteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Project wordt uitgevoerd als groot project, wat wil zeggen dat Provinciale Staten besluiten over faseovergangen en (aanpassingen van) scope, tijdpad en geld, en via kwartaalrapportages worden geïnformeerd over de voortgang van het project. • Het project is een samenwerkingsproject met Waterschap Scheldestromen, de Zeeuwse gemeenten, ZLTO, ZAJK, natuurbeherende organisaties (Natuurmonumenten, Het Zeeuwse Landschap en Staatsbosbeheer), ZMF, bedrijfsleven/kennisinstellingen en Evides. Partijen onderkennen dat inzet van alle partijen nodig is, om tot een goede strategie m.b.t. de zoetwatersituatie te komen. • Evenwichtige afweging van alle belangen m.b.t. zoet water in het landelijk gebied; d.w.z. niet alleen de economische (land- en tuinbouw) belangen, maar ook het (intrinsieke) belang van de natuur in Zeeland; • De afwegingsprincipes uit het (concept) Omgevingsvisie worden gehanteerd, zijnde: <ol style="list-style-type: none"> 1. Doe meer met minder grond; 2. Werk samen en deel kosten en baten. 3. Maak gebruik van de Zeeuwse kernkwaliteiten. 4. Denk aan de toekomst en aan de rest van de wereld. • Voor het ZDZW betekenen bovenstaande principes concreet dat bij ingrepen waar mogelijk een koppeling gelegd wordt met andere doelen, zoals natuur- en landschapontwikkeling, bosopgave, verminderen wateroverlast, hittestress, vergroten veiligheid, KRW-doelen, en
-----	--

	<p>Erfgoeddeal, dat zoetwatervoorraden op peil blijven of zo mogelijk vergroot worden en dat bij energie-intensieve maatregelen (zoals ontzilting) duurzame energiebronnen worden ingezet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor het project (opstellen ZDZW) zijn de capaciteit en middelen beschikbaar zoals aangegeven bij II.1 Projectorganisatie en III.1. Geld. • Uitvoeringsgeld voor het vervolgtraject komt deels beschikbaar via de lopende aanvraag op het Deltafonds (Deltaprogramma 2022-2027). Voor voortzetting van de Proeftuin Zoetwater in Zeeland is een bedrag van € 3,75 mln. gevraagd, waarvan € 2,75 mln. voor opschaling (met 75% cofinanciering) en € 1,0 mln. voor pilots met bredere toepassingsmogelijkheden (cofinanciering 50%). Andere voor Zeeland relevante aanvragen betreffen Slimmer regionaal waterbeheer (€ 2,0 mln.), Hergebruik effluent (€ 3,0 mln.), Robuust regionaal watersysteem (€ 3,375 mln.) en Monitoring/modellering (€ 0,75 mln.). De totale aanvraag (samen met Zuid-Holland en Noord-Brabant; excl. alternatieve zoetwatervoorziening VZM) bedraagt € 12,875 mln. Naar verwachting zal deze aanvraag worden gehonoreerd. Een eventuele uitbreiding daarvan is denkbaar nu minister van Nieuwenhuizen extra geld voor de zoetwaterproblematiek beschikbaar heeft gesteld. • Aanvullend op de middelen vanuit het Deltafonds zal nog regionale en particuliere (co)financiering geregeld moeten worden. Uitgangspunt daarbij is dat alle betrokken partijen daaraan naar redelijkheid bijdragen. • Ook vanuit andere (provinciale) programma's, zoals het Programma Natuur, kan uitvoeringsgeld beschikbaar komen. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan hydrologische maatregelen voor systeemherstel en buffering. • Voor maatregelen in het kader van Broedplaats Schouwen-Duiveland is een bedrag van in totaal € 3,5 mln. (deels LNV, deels cofinanciering regio en Europa) beschikbaar. • Voor externe opdrachten zal de provinciale aankoopstrategie worden gevolgd.
1.5	<p>Afbakening (scope)</p> <p>Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water focust op de zoetwaterbeschikbaarheid in het landelijke gebied van Zeeland en op de mogelijkheden om vraag en aanbod van zoet water op elkaar af te stemmen. De scope van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water is ten opzichte van de startnotitie iets aangevuld. Binnen de scope vallen nog steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voortzetten Proeftuin Zoet Water in de periode tot aan vaststelling Deltaplan; het gaat hierbij om innovaties op gebied van waterbeschikbaarheid en behoeftereductie door bijvoorbeeld opslag, gebruik effluent, bodemverbetering en aanpassing teelten; • Nadere verkenningen naar de mogelijkheden voor een robuuste zoetwateraanvoer en de mogelijkheden en betaalbaarheid van klein- of grootschalige ontziltingsinstallaties; • Bewustwording en verspreiden van opgedane kennis en informatie onder individuele agrariërs en andere watergebruikers (gemeenten, natuur, industrie), o.a. door opstellen van een (eerste versie) verkenningenkaart en bespreking van die kaart met belanghebbenden; • Opstellen monitoringsprogramma zoetwatersituatie en -gebruik; • Opstellen uitvoeringsprogramma 2021-2027; • Opstellen subsidieprogramma (ervan uitgaande dat partijen hiervoor middelen beschikbaar stellen). <p><u>Niet binnen</u> de scope van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water vallen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Drink- en industriewatervoorziening¹; • Visievorming en afwegingen zoet-zout Volkerak; • Uitvoering van het op te stellen uitvoeringsprogramma. <p>De scope is verbreed door naast het zoetwatergebruik van de land- en tuinbouw en natuur ook de onttrekkingen in Zeeland ten behoeve van de drink- en industriewatervoorziening in de afstemming</p>

¹ Behoeft en levering van drink- en industriewater valt op zichzelf buiten de scope. Wel worden de relaties daarmee (bijvoorbeeld ten aanzien van onttrekkingen en externe aanvoer en evt. gebruik van effluentwater) beschouwd.

	<p>van vraag en aanbod mee te nemen. Waarbij de strategie m.b.t. die afstemming zowel betrekking zal hebben op de lange termijn (tot 2050) als op de korte termijn (tot 2027).</p> <p>De huidige droogte en de breed gevoelde urgentie hebben inmiddels geleid tot verschillende suggesties en ideeën, vanuit Provinciale Staten, bedrijven en particulieren. Deze vallen onder de volgende typen maatregelen, die in het Deltaplan beschouwd zullen worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beheer zoet water en verdeling over functies via peilbeheer en onttrekkingenbeleid; • Vermindering van de vraag door zuinig watergebruik (druppelirrigatie), andere teelten of natuurdoeltypen en/of functiewijziging; • Vasthouden van water door bodemverbetering en door opslag in ondergrond of in bassins; incl. opvang overtollig regenwater bebouwd gebied; • Benutting effluent van RWZI en industrie; • Ontziltling; • Wateraanvoer. <p>Zoals in de startnotitie ook is aangegeven is de scope niet dichtgetimmerd en is verbreding met andersoortige (nu nog onbekende) maatregelen en technieken in beginsel mogelijk.</p> <p>Relevante (maatschappelijke) ontwikkelingen zullen worden gevolgd om de mogelijke gevolgen voor de kansrijkheid, effectiviteit en aantrekkelijkheid van mogelijke maatregelen en aldus voor de op te stellen korte en lange termijn strategie na te gaan. Dit betreft onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klimaatscenario's en scenario's met betrekking tot de beschikbaarheid en verdeling van zoet water; • Waterbeheer in Vlaanderen; evt. wijzigingen daarin kunnen gevolgen hebben voor de beschikbaarheid van zoet water in Zeeuws-Vlaanderen; • Agrarische bedrijfsontwikkelingen (schaalvergroting, verduurzaming, ...), mede onder invloed van Europees en landelijk landbouwbeleid; • Technisch-wetenschappelijke ontwikkelingen/studies (inter)nationaal; • Ontwikkelingen rond het Volkerak-Zoommeer; <p>De door het Gebiedsoverleg-Zuidwestelijke Delta (GO-ZWD) voorgenomen visievorming voor het Volkerak-Zoommeer en de actualisatie/herijking van het toekomstbeeld vormen afzonderlijke trajecten in het kader van de Zuidwestelijke Delta, met deels andere stakeholders en belangen en in een eigen tempo en urgentie. Vanuit Rijkszijde is aangegeven dat vóór 2030 geen besluit over het eindbeeld, c.q. het eventueel zout maken van het Volkerak-Zoommeer te verwachten is.</p> <p>Vanwege de samenhang met het handelingsperspectief wateraanvoer worden de ontwikkelingen rond het Volkerak-Zoommeer nadrukkelijk gevolgd en waar nodig zal inbreng vanuit het ZDZW worden geleverd. Zie hiervoor verder bij I.6.</p>
--	---

I.6	<p>Relatie met andere projecten</p> <p>In de startnotitie zijn de verschillende gerelateerde projecten kort beschreven. Onderstaand enkele aanvullingen/nadere uitwerkingen daarvan.</p> <p>Over de relatie met het project zoetwaterbeschikbaarheid van het waterschap hebben de betrokken waterschaps- en provinciebestuurder op 8 juni overlegd. Afgesproken is, dat beide trajecten in elkaar geschoven.</p> <p>M.b.t. het Volkerak-Zoommeer (VZM) heeft Deltares een rapport opgeleverd over de robuustheid van een zoet VZM. Op basis daarvan heeft het Gebiedsoverleg op 13 juli besloten om af te zien van een spoedige aanleg van de alternatieve zoetwatervoorziening. Deze maakt dus ook geen onderdeel meer uit van de komende Deltafonds-aanvraag.</p> <p>Het handelingsperspectief wateraanvoer (zie bij II.2) verkent of uitbreiding van de wateraanvoer vanuit een zoet VZM haalbaar is. Een eventuele uitbreiding van de zoetwateraanvoer vergt een expliciet besluit van Provinciale Staten. Dat besluit zal in samenhang met de voorkeursontwikkeling van het VZM zelf, dus het besluit over zoet of zout (inclusief alternatieve zoetwateraanvoer),</p>
-----	--

	<p>moeten plaatsvinden. De Provincie heeft de huidige koers van het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta, voorkeur voor zout, gesteund.</p> <p>De planning van de Klimaatadaptatie Strategie Zeeland is in verband met Corona aangepast. De ontwerp strategie wordt uitgeschreven in sept-nov 2020, waarna in het 1e kwartaal 2021 consultatie over het ontwerp plaats vindt. In de planning is rekening gehouden met het leveren van input in 4e kwartaal 2020.</p> <p>Ook het traject van de Zeeuwse Omgevingsvisie heeft vertraging ondervonden. Planning is nu: ontwerp - juli 2021; vaststelling -januari 2022. Deze nieuwe planning maakt een inhoudelijke afstemming tussen het ZDZW en de Omgevingsvisie goed mogelijk. Concrete raakvlakken liggen er onder andere op het vlak van de strategische visie op het landelijk gebied en de daarin voorkomende functies, gebiedsgerichte uitvoeringsprojecten en eventuele aanvullende regelgeving (bijvoorbeeld m.b.t. grondwateronttrekkingen en de planologische en landschappelijke inpassing van depots).</p> <p>Als onderdeel van het Programma Landelijk Gebied, Natuur en Landbouw zullen integrale gebiedsgerichte uitvoeringsprojecten gaan lopen. In enkele voorlopers daarvan ligt de focus vooral op het behoud en de vergroting van de biodiversiteit. Goede mogelijkheden worden gezien voor verbreding van de gebiedsgerichte aanpak met de doelen en strategie vanuit het ZDZW.</p> <p>Samenhang is er ook met het Programma Natuur met betrekking tot mogelijke hydrologische maatregelen die nodig zijn voor systeemherstel. Daarbij kan gedacht worden aan peilverhoging rondom natuurgebieden. Voor dit programma is Rijksbudget beschikbaar. gesteld</p> <p>Van het IBP-Broedplaats Schouwen lopen de voorbereidende fase (voorjaar 2020 – september 2020), en visiefase (september 2020 – februari 2021) min of meer parallel aan de planning van het ZDZW. Het uitwerken van kansrijke oplossingen tot technisch en financieel haalbare oplossingen, investeringsplannen (planfase) en de uitvoering daarvan (tot eind 2023) vinden plaats in de looptijd van het uitvoeringsprogramma van het ZDZW. Om de onderlinge afstemming van de visievorming te borgen neemt de projectleider van de Broedplaats deel aan de werkgroep van het ZDZW.</p> <p>Voor het Grensoverschrijdende project Grensvisie worden momenteel gesprekken voorbereid met betrokken partijen aan weerszijden van de grens. Doel is om te komen tot uitwisseling van kennis en informatie over de zoetwatersituatie in stroomgebieden aan weerszijden van de grens. Het op te zetten project zal naar verwachting onderdeel gaan uitmaken van het uitvoeringsprogramma van het ZDZW. Daarbij kan ook een relatie gelegd worden naar ontwikkelingen in het kader van het Grenspark.</p> <p>Gekoppeld aan Robuust watersysteem Zeeuws Vlaanderen wordt een NWO-Perspectief aanvraag voorbereid (laatste ronde, beslissing eind 2020/ begin 2021) tezamen met kennisinstellingen en publieke/private partijen. Daarbij gaat het om de ontwikkeling van tools (modellering en technologie), practices (regionale demo's, waarvan Zeeland deel uitmaakt), en sociaal-economische samenwerking. Bij goedkeuring loopt het project 4-5 jaar vanaf 2021.</p> <p>In januari 2020 is in de gemeente Borsele (op initiatief van de gemeenteraad) een startbijeenkomst gehouden rond de zoetwatersituatie binnen de gemeente (dus groot deel van Zuid-Beveland). Deze bijeenkomst werd door ca. 40 mensen (op uitnodiging) bezocht. De ontwikkelingen in Borsele zullen vanuit de werkgroep ZDZW worden gevolgd.</p> <p>In de concept Gebiedsagenda (opvolger MIRT) staat het landelijk gebied als een thema opgenomen voor een gezamenlijke strategie door Zeeland en het rijk. Wanneer en hoe dit verder uitgewerkt gaat worden, is nu nog niet bekend.</p>
--	--

II. PROJECTOPZET

II.1	<p>Projectorganisatie</p> <p>Provinciale projectorganisatie</p> <p>Binnen de provincie is een projectteam gevormd, bestaande uit in totaal 11 personen (allen in deeltijd beschikbaar voor het project), verdeeld over verschillende disciplines en met verschillende rollen:</p>
------	---

Rol in het project	Capaciteit
Projectmanager	0,5 fte
Projectbeheerser	0,4 fte
Projectondersteuner	0,2 fte
Sr. adviseur water	1,0 fte
Adviseur water	0,5 fte
Adviseur communicatie	0,2 fte
Financieel advies en projectadministratie	0,2 fte
Juridisch advies	0,05 fte

Taken van het provinciale projectteam zijn:

- Projectbeheersing; bewaking van tijd, kwaliteit, financiën, risico's;
- Communicatie met provinciebestuur (GS/PS);
- Afstemming met andere provinciale trajecten (KaSZ, Omgevingsvisie, KRW, ZWD);
- Voorbereiding werkgroepoverleggen;
- Primair verantwoordelijk voor het aanleveren van teksten en eindredactie van het ZDZW.

Het projectteam komt wekelijks bijeen, op de dinsdagen van 14.00 tot 15.00 uur.

Eenmaal per twee weken wordt de voortgang van het project besproken in een trila-overleg tussen bestuurlijk opdrachtgever, ambtelijk opdrachtgever en ambtelijk opdrachtnemer.

Klankbordgroep binnen provincie

Zoals ook in I.6 is aangegeven, heeft de strategieontwikkeling voor het thema zoet water veel raakvlakken met de beleidsontwikkeling op verschillende andere thema's, waaronder de Omgevingsvisie, de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland, de Zuidwestelijke Delta, het landbouw- en natuurbeleid en het uitvoeringsprogramma Landelijk gebied. Om te kunnen voorzien in een adequate onderlinge afstemming is een klankbordgroep geformeerd met adviseurs/specialisten van de verschillende beleidsterreinen.

Invulling werkgroep

Het project wordt uitgevoerd als een gezamenlijk project met Waterschap Scheldestromen, de Zeeuwse gemeenten, ZLTO, ZAJK, natuurbeherende organisaties (Het Zeeuwse Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer), ZMF, bedrijfsleven, kennisinstellingen en Evides. Rollen en verantwoordelijkheden van de vier eerstgenoemde partijen zijn in de startnotitie nader omschreven. Ten opzichte van de in de startnotitie genoemde partijen is de werkgroep uitgebreid met de natuurbeherende organisaties, de ZMF, ZAJK, Evides en een vertegenwoordiger van het bedrijfsleven en de kennisinstellingen in Zeeland. Hiermee wordt voorzien in een bredere inbreng van belangen, ontwikkelingen, kennis/informatie en draagvlak. De vertegenwoordiging vanuit de Zeeuwse gemeenten is tot drie personen uitgebreid met oog op de regionale spreiding en de verschillende regionale problematieken. De provincie levert de projectmanager in de persoon van Lies Dekker. Vanuit alle betrokken partijen zijn vertegenwoordigers voor de werkgroep afgevaardigd.

De werkgroep heeft gezamenlijk het onderhavige projectplan opgesteld. Taken van de werkgroep in het vervolgtraject zijn:

- Inbrengen kennis en informatie ten behoeve van het opstellen van de (1e versie) verkenningenkaart en teksten t.b.v. het ZDZW;
- Afstemming met gerelateerde projecten; daartoe zijn in de werkgroep linking pins aangewezen;
- Overeenstemming bereiken over de uitvraag voor het aanvullende onderzoek en begeleiding van dat onderzoek;
- In gezamenlijk overleg tot overeenstemming komen over de strategie en het uitvoeringsprogramma;
- Consultatie van (bestuurlijke) achterbannen;
- Op de hoogte houden van de bestuurlijk portefeuillehouders, organiseren van bestuurlijke afstemming, en voor instemming voorleggen van besluiten.

	<p>De werkgroep komt eenmaal per drie weken bijeen, op de dinsdag van 8.30 tot 10.00 uur. Om bovenstaande taken adequaat uit te kunnen voeren, stellen de betrokken partijen voldoende capaciteit beschikbaar.</p> <p>Bestuurlijke afstemming en besluitvormingsprocedure</p> <p>Omdat het een samenwerkingsproject tussen Provincie en alle betrokken stakeholders is, wordt het projectplan aan alle partijen voorgelegd om het, op het geëigende niveau, vast te stellen dan wel te onderschrijven. Voor het waterschap wordt het projectplan voorgelegd aan het dagelijks bestuur. In bestuurlijk overleg tussen Provincie en het waterschap op 8 juni is besproken, dat het Deltaplan mede uitvloeisel is van het door het waterschap voorgenomen programma zoetwaterbeschikbaarheid. Beide trajecten, het provinciale initiatief voor het Deltaplan en het waterschapsprogramma zijn in elkaar geschoven. Het ontwerp Deltaplan zal daarom zowel aan Gedeputeerde Staten als het dagelijks bestuur van het waterschap voorgelegd worden. Bestuurlijke afstemming met de gemeenten en met de andere betrokken partijen vindt plaats via de Waterochtend en de PCGR. Aan de Waterochtend wordt deelgenomen door Provincie, waterschap, Evides en alle Zeeuwse gemeenten. In de PCGR zijn de 'groene' partijen vertegenwoordigd, waaronder ook het Zeeuws Particulier Grondbezit (ZPG). Zo nodig worden deze gremia (ad-hoc) uitgebreid om tot een goede afstemming tussen alle relevante partijen te kunnen komen.</p> <p>Formele besluitvorming over het Zeeuws Deltaplan Zoet Water zal plaats vinden door Provinciale Staten en de Algemene Vergadering van het waterschap. Deze besluitvorming wordt voorafgegaan door een gezamenlijke openbare consultatieronde. Het Deltaplan Zoet Water is geen wettelijk voorgeschreven plan. Er is derhalve geen sprake van een wettelijke verplichting tot inspraak. Evenmin zijn er bezwaar- en beroepsmogelijkheden. Er is wel een openbare consultatieronde, die bedoeld is om een zo breed mogelijk draagvlak voor het plan te krijgen en een zo breed mogelijke verspreiding van de opgedane kennis en informatie te bewerkstelligen. Los daarvan kunnen de bevoegde bestuursorganen in het Deltaplan punten zien, die zij doorwerking willen geven in het wettelijke beleidskader. Daarop is dan uiteraard formele inspraak mogelijk door belanghebbenden.</p> <p>Participatie door anderen</p> <p>De voor de definitiefase voorziene innovatiebijeenkomst heeft als gevolg van de Coronacrisis niet plaats gehad. Naast de betrokkenheid van de genoemde (en in aantal uitgebreide) partijen vindt momenteel participatie van anderen (organisaties, bedrijven, particulieren) plaats via de betrokkenheid aan de lopende verkenningen. Daarnaast is/wordt gereageerd op de algemene oproep vanuit GS om ideeën m.b.t. de zoetwatersituatie te komen en op de inmiddels uitgebrachte 1^e versie verkenningenkaart.</p> <p>Ook in het vervolgetraject wordt brede participatie door belanghebbenden en belangstellenden nagestreefd. De ZLTO en ZAJK hebben daarin een belangrijke rol in de richting van de agrariërs en de agrarische ketenpartijen. De vertegenwoordiger in de werkgroep vanuit de kennisinstellingen en de industrie brengt de specifieke vragen/behoefte/aandachtsvelden vanuit die velden in. Zie hiervoor verder het communicatieplan.</p>
II.2	<p>Opzet/fasen</p> <p>De fasering van het ZDZW volgt, als groot project, in beginsel het Kader Grote Projecten. Zoals ook reeds aangegeven in de startnotitie zijn niet alle daarin onderscheiden fasen voor dit project relevant. Mede gelet op de beperkte doorlooptijd van het project zijn de ontwerp-, voorbereidings- en realisatiefase (met de daarbij behorende faseovergangsmomenten) tot een enkele fase samengevoegd, de onderzoeks- en planvormingsfase. Voor de werkwijze binnen die fase, de op te leveren producten en de betrokkenheid van Provinciale Staten is zoveel mogelijk aangesloten bij de voor de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland toegepaste netwerksturing.</p> <p>Daarmee ziet de fasering en planning er als volgt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definitiefase: mei 2020 – juni 2020; projectplan en eindexdocument gereed eind juni 2020; besluitvorming in Provinciale Staten op 25 september 2020; • Opstellen 1e versie verkenningenkaart: mei 2020 – juli 2020; uiterlijk op 14 juli door GS vrij te geven voor publicatie op internet;

- Onderzoeks- en planvormingsfase met de volgende mijlpalen:
 - voortzetting lopende projecten/verkenningen en uitvoering nieuwe verkenningen/analyses en opstellen bespreeknotities en kadernotitie: sept–dec 2020;
 - consultatie over kadernotitie met de belangrijkste issues uit bespreeknotities: jan 2021, inclusief bespreking in Commissie Ruimte;
 - opstellen van het ontwerp Deltaplan (febr– mrt 2021);
 - doorlopen van brede consultatieronde (april-mei 2021), inclusief bespreking in Commissie Ruimte;
 - opstellen definitief Deltaplan met verkenningenkaart, leidende principes, uitvoeringsprogramma en subsidieprogramma (mei/juni 2021);
 - vaststellen samenwerkingsovereenkomst tussen partijen (zomer 2021);
 - vaststelling door PS op eerste vergadering na het zomerreces 2021;
- Nazorgfase: projectevaluatie en zorgdragen voor een adequate organisatie voor het bewaken van de uitvoering van het ZDZW: okt 2021.

De planning is iets opgerekt ten opzichte van de in de startnotitie aangegeven planning. In plaats van tot juli 2021 zal het project tot en met oktober 2021 doorlopen. De nu aangegeven doorlooptijd wordt minimaal nodig geacht, om de verschillende onderzoeken, strategievorming en consultatie op een verantwoorde wijze te kunnen uitvoeren.

De gedetailleerde planning is opgenomen als bijlage 1. Daarin is rekening gehouden met de stappen m.b.t. de nieuwe onderzoeken (opstellen uitvraag, aanbesteding, etc.) en met de consultatie- en besluitvormingsprocedures rond het plan (achterbanraadpleging waaronder Commissie Ruimte en gremia van andere betrokken partijen, de openbare consultatieronde en de vaststellingsprocedure binnen de provincie en de andere betrokken partijen.

1^e Versie verkenningenkaart

Aan Provinciale Staten is toegezegd voor het zomerreces (d.w.z. in week 29) met een 1e versie kanskaart te komen. Deze 1e versie staat in de zomer van 2020 online. Zie daarvoor https://kaarten.zeeland.nl/map/zoet_water. In dit projectplan en bij de publicatie van de kaart is de term ‘verkenningenkaart’ gehanteerd in plaats van kanskaart. Deze term dekt de lading beter. Soms lijken bepaalde maatregelen “laaghangend fruit”, kansen die gegrepen kunnen worden, maar stuiten ze in de praktijk toch op allerlei bezwaren. Het lijkt er dan ook op dat het laaghangende fruit al geplukt is. De term ‘kanskaart’ kan wat dat betreft verkeerde verwachtingen wekken. Ook de definitieve kaart zal vanwege de vele variabelen en onzekerheden m.b.t. de (kosten)effectiviteit van maatregelen slechts een hulpmiddel kunnen zijn. Om een verantwoorde investeringsbeslissing te kunnen nemen zullen altijd aanvullende gerichte analyses en gesprekken met deskundigen nodig zijn.

In de 1^e versie van de verkenningenkaart is allereerst aangegeven hoe de huidige zoetwatersituatie in Zeeland eruit ziet:

- Gebieden met externe aanvoer van zoet water vanuit het Volkerak-Zoommeer (Tholen, St Philipsland en Reigerbergsche polder);
- Biesboschwater gevoede landbouwwaterleiding met een aantal aftakkingen in Zuid-Beveland;
- Natuurlijke afstroom van zoet grond- en oppervlaktewater (Zeeuws-Vlaanderen en langs duinzomen);
- Zoetwatervoorkomens in de ondergrond.

Een tweede laag duidt de verkenningen aan, maatregelen waarvan nader onderzocht moet worden of/wanneer/hoe ze überhaupt haalbaar zijn.

Gebiedsspecifieke verkenningen liggen vooral op het vlak van:

- het vergroten van de opslag van zoet water in de ondergrond;
- het hergebruik van effluent van RWZI’s, bedrijven, vakantieparken etc.;
- verkenningen naar (uitbreiding van) de externe aanvoer van zoet water;
- een verkenning naar de mogelijkheden voor ontzilting.

Naast gebiedsspecifieke maatregelen, zijn er ook verkenningen aangegeven, die minder aan locatie gebonden zijn en breed toepasbaar zijn, zoals:

- het aanleggen van bassins voor de opslag van zoet water;
- regelbare drainage;
- zuinig omgaan met water (druppelirrigatie etc.) ;
- droogte- en zouttolerante gewassen.

Een derde laag bevat de afgeronde en lopende projecten in het kader van de Proeftuin zoet water en lokale initiatieven.

Rond de publicatie van de 1^e versie verkenningenkaart op internet is een communicatietraject voorzien. In overleg met de ZLTO/ZAJK zal een bijeenkomst op afdelingsniveau in de nazomer worden georganiseerd. Agrariërs hebben veel gebiedskennis en kunnen reflecteren op de kaart. En mogelijk ook nieuwe kansen/verkenningen benoemen. Deze zullen, met de resultaten van nadere analyses, verwerkt worden in de verkenningenkaart die onderdeel zal uitmaken van het deltaplan.

Aanpak onderzoeks- en planvormingsfase

De strategie, de verkenningenkaart en het uitvoerings- en subsidieprogramma van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water worden gebaseerd op specifieke kennis en informatie uit de afgeronde, lopende en nieuw te starten onderzoeken, verkenningen en analyses in de regio (waaronder de knelpunt-inventarisaties in het kader van KaSZ en uitgevoerd door Delphy) en op kennis en informatie uit (inter)nationale onderzoeks- en beleidstrajecten. In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van de reeds afgeronde en nog lopende onderzoekstrajecten in de regio. Op basis van de bij partijen beschikbare kennis en informatie en de resultaten van lopende en nieuw te starten onderzoekstrajecten stelt de werkgroep **bespreknotities** op, als bouwstenen voor het ZDZW.

De bespreknotities hebben betrekking op:

1. het beleids- en wettelijk kader:
 - a. de relevante beleidslijnen/principes op nationaal en regionaal niveau;
 - b. de visie op de ontwikkeling van het landelijk gebied in Zeeland en de (economische) betekenis en belangen van de functies daarin (op basis van de in ontwikkeling zijnde omgevingsvisie);
 - c. taken/verantwoordelijkheden betrokken partijen;
 - d. overige uitgangspunten voor het ZDZW;
2. de probleemanalyse:
 - a. waterbalansen per deelgebied, verdeeld over het jaar en met doorkijk naar de toekomst (klimaatscenario's);
 - b. zoetwatergebruik van de land- en tuinbouw, (verdrogingsgevoelige) natuur en industrie, , verdeeld over het jaar, in de verschillende deelgebieden van Zeeland; en de knelpunten daarbij;
 - c. selectie prioritaire gebieden;
3. overzicht handelingsperspectieven, toepasbaarheid, effecten en randvoorwaarden:
 - a. mogelijkheden voor zuiniger gebruik (druppelirrigatie, bodemverbetering);
 - b. mogelijkheden voor zoetwaterbesparing door andere teelten of natuurdoeltypen en/of functiewijziging;
 - c. mogelijkheden voor optimalisatie van het onttrekkingenbeleid (monitoring en handhaving, opsporen en waar mogelijk benutten van kleinere zoetwaterbellen, effect van extra infiltratie, effecten op aangrenzende natuur, ..);
 - d. de mogelijkheden voor waterhuishoudkundige maatregelen (verbreding, verlegging van watergangen, peilbeheer) t.b.v. waterberging en een goede scheiding van verschillende watertypen (zoet-brak-zout) t.b.v. land- en tuinbouw en natuur; incl. technische of ruimtelijke oplossingen om grote overlast bij hevige buien te voorkomen;
 - e. de mogelijkheden voor benutting van RWZI-effluent en industrieel afvalwater;
 - f. de mogelijkheden voor opvang/benutting van overtollig regenwater van bebouwd gebied (kernen/recreatie), mede in relatie tot eventuele bluswatertekorten;
 - g. de mogelijkheden, effecten en planologische en landschappelijke inpassing van waterberging/bassins/overstromingsgebieden, inclusief mogelijkheden voor functiecombinatie met natuur en landschap;

- h. mogelijkheden voor ontziltling;
- i. mogelijkheden voor wateraanvoer;

Het uitwerkingsniveau van de bespreeknotities m.b.t. de handelingsperspectieven zal verschillen. Over het ene type maatregel bestaat al veel kennis en praktijkervaring, terwijl een ander type maatregel nog aanvullend onderzoek en/of overleg tussen direct betrokken partijen zal vergen. In de bespreeknotities zal dit worden aangegeven, inclusief concrete voorstellen voor opname daarvan in het uitvoeringsprogramma.

Extern onderzoek

M.b.t. enkele notities/uitwerkingen wordt aanvullend aan het lopende onderzoek in het kader van Proeftuin Zoet Water extern onderzoek voorzien:

- Naar de mogelijkheden en randvoorwaarden van wateraanvoer;
Daarbij gaat het onder andere om een eventuele uitbreiding van de bestaande wateraanvoer (vanuit VZM en de landbouwwaterleiding) in de Bevelanden, mogelijke nieuwe wateraanvoer (waaronder ook de DOW-leiding in Zeeuws-Vlaanderen) en de financieringswijze van de benodigde infrastructuur. Afstemming zal plaats vinden met de inmiddels uitgevoerde verkenning naar bassins langs de landbouwwaterleiding, de lopende quick scan naar wateraanvoer naar Schouwen-Duiveland en de recent door het waterschap in gang gezette verkenning naar de mogelijkheden van uitbreiding van de zoetwateraanvoer vanuit het Volkerak Zoommeer naar de Reigerbergse Polder.
- Naar de planologische en landschappelijke inpassing van wateropslag en mogelijkheden voor koppeling daarvan met andere doelen;
Daarbij zal afstemming gezocht worden met recente initiatieven in Noord-Beveland om te komen tot opslag van zoet water. Naast kunstmatige bassins zal daarbij ook de mogelijkheid van opslag in inlagen op Noord-Beveland verkend worden.
- Naar hergebruik van effluent uit de agro-industrie;
- Onderzoek door HZ-studenten naar waterbalansen en ontziltningstechnieken in het kader van het HZ curriculum (met name 4^e-jaars Water Management binnen Coastal Challenge), dat in september van start gaat.
- Uitbreiding meetprogramma Natuurlijk Zoet;
Dit meetprogramma, gericht op het zoutgehalte van het oppervlaktewater, loopt al op Schouwen-Duiveland en zal op verzoek vanuit gemeente en agrariërs op Noord-Beveland uitgebreid worden. Nagegaan wordt of ook andere regio's willen aanhaken.

Uitgangspunt bij de externe onderzoeken is, dat de opgestelde uitvragen voor instemming aan de werkgroep zullen worden voorgelegd. Tussenresultaten en conceptrapporten zullen ook in de werkgroep besproken worden.

Met bovenstaande voorgenomen onderzoeken is de in de projectraming opgenomen onderzoekspost nog niet volledig belegd. Er is dus (beperkt) ruimte om, waar nodig, aanvullende vragen extern neer te leggen.

Monitoring en model- en scenario-onderzoek

Binnen het traject van het ZDZW wordt vooralsnog geen aanvullende monitoring voorzien, met uitzondering van de hierboven genoemde uitbreiding van Natuurlijk Zoet. De tweede ronde van de zoet-zoutkartering van de ondergrond (Freshem II) vindt naar verwachting in 2022 plaats (en vormt daarmee een onderdeel van het uitvoeringsprogramma). Daarmee zal duidelijk worden wat het effect van de laatste droge zomers op de (ontwikkeling van de) zoetwaterbellen zal zijn.

Binnen het traject van het ZDZW zal ook geen model- en scenario-onderzoek plaats vinden naar de mogelijke gevolgen van de klimaatontwikkeling voor de zoetwatersituatie op de lange termijn. De focus van het ZDZW ligt op de verkenning van de handelingsperspectieven in het licht van een toenemende onbalans (bij niets doen) tussen vraag en aanbod van zoet water. Fundamenteel model- en scenario-onderzoek heeft een lange doorlooptijd en biedt naar verwachting onvoldoende concrete handvatten voor het op te stellen Deltaplan. Zowel de endogene (handelen van de mens) als de exogene invloeden (toenemende grilligheid van het weer) zijn moeilijk te voorspellen. De richting van de ontwikkelingen is wel bekend. Ook bestaat uit eerder onderzoek al wel een beeld, een eerste benadering, van hoe een hogere zeespiegel de kweldruk zal doen toenemen.

	<p>Waar mogelijk/zinvol zullen de resultaten van landelijk (fundamenteel) onderzoek gevolgd worden. Speciaal kan daarbij gewezen worden op de eerder genoemde NWO-Perspectief aanvraag (zie 1.6). Bij goedkeuring van die aanvraag gaat de ontwikkeling van tools (modellering en technologie), practices (regionale demo's, waarvan Zeeland deel uitmaakt), en sociaal-economische samenwerking vanaf 2021 voor 4-5 jaar lopen.</p> <p>Kadernotitie en ontwerp-ZDZW</p> <p>De opgestelde notities worden in het werkgroepoverleg besproken. De belangrijkste issues, te maken keuzes/afwegingen worden in de zogenaamde kadernotitie samengevat. De kadernotitie zal ook ingaan op de selectie van prioritaire gebieden. De kadernotitie wordt –na vrijgeven daarvan door Gedeputeerde Staten en het Dagelijks Bestuur van het waterschap - voor consultatie voorgelegd aan de achterbannen en bestuurders, waaronder ook de Commissie Ruimte.</p> <p>De kadernotitie en de reacties daarop vormen de basis voor het ontwerp Deltaplan Zoet Water, waarin de strategie, zowel voor de korte termijn als voor de lange termijn, wordt neergelegd. Ook het ontwerpplan wordt –na vrijgeven daarvan door Gedeputeerde Staten en het Dagelijks Bestuur van het waterschap - voor consultatie voorgelegd aan de achterbannen en bestuurders, waaronder ook de Commissie Ruimte.</p> <p>Uitvoerings- en subsidieprogramma</p> <p>Parallel aan de consultatieprocedure over het ontwerp zal het uitvoerings- en subsidieprogramma worden uitgewerkt. Daarbij gaat het zowel om concrete, op korte termijn te nemen maatregelen als om onderzoeks- en gebiedsgerichte trajecten, gericht op de langere termijn.</p> <p>De beschikbaarheid van voldoende financiële middelen is hierbij een belangrijke randvoorwaarde. Naast de subsidie vanuit het Deltafonds en middelen uit gerelateerde programma's en projecten (zie bij I.4) bestaat zicht op een nieuwe tranche POP-gelden, specifiek bestemd voor productieve investeringen en innovatieve samenwerking op gebied van zoetwaterbeschikbaarheid. Cofinanciering voor deze POP-tranche zou uit het Deltafonds kunnen komen. De voorbereiding en invulling van de nieuwe POP-tranche gebeurt in overleg met alle betrokken partijen.</p> <p>Naast POP zijn er nog andere mogelijke subsidiestromen vanuit Europa, die met behulp van het Europealoket verder verkend zullen worden, waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Euregio Scheldemond (Grensvisie); • Interreg; • Zeeland neerzetten als 'Water oriented Living Lab'; de Stuurgroep van Water Europe (voormalig WssTP) geeft daaraan mede vorm en inhoud; in de komende maanden wordt een aantal gebieden daarvoor geselecteerd. <p>Op basis van de behoefte aan uitvoeringsgeld en de beschikbaarheid van middelen uit het Deltafonds en Europa zal met betrokken partijen overlegd worden over aanvullend beschikbaar te stellen uitvoeringsbudgetten. De gemaakte afspraken zullen in een samenwerkingsovereenkomst worden vastgelegd.</p>									
II.3	<p>Risico's</p> <p>Binnen de werkgroep zijn de onderstaande risico's geïdentificeerd voor het traject van het ZDZW. Deze risico's zijn ook ingevoerd in NARIS.</p> <table border="1" data-bbox="300 1738 1388 2022"> <thead> <tr> <th>Risico</th> <th>Beheersmaatregel</th> <th>Verantwoordelijke</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Het blijft in papier hangen; er gebeurt buiten te weinig</td> <td>Focus naast lange termijn strategie ook steeds duidelijk op korte termijn actie richten.</td> <td>projectmanager</td> </tr> <tr> <td>Onvoldoende dekking voor noodzakelijke maatregelen</td> <td>Op tijd aankaarten binnen alle betrokken partijen en actief op zoek naar (meer) Europese financiering</td> <td>projectbeheerser, i.s.m. adviseur financiën</td> </tr> </tbody> </table>	Risico	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke	Het blijft in papier hangen; er gebeurt buiten te weinig	Focus naast lange termijn strategie ook steeds duidelijk op korte termijn actie richten.	projectmanager	Onvoldoende dekking voor noodzakelijke maatregelen	Op tijd aankaarten binnen alle betrokken partijen en actief op zoek naar (meer) Europese financiering	projectbeheerser, i.s.m. adviseur financiën
Risico	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke								
Het blijft in papier hangen; er gebeurt buiten te weinig	Focus naast lange termijn strategie ook steeds duidelijk op korte termijn actie richten.	projectmanager								
Onvoldoende dekking voor noodzakelijke maatregelen	Op tijd aankaarten binnen alle betrokken partijen en actief op zoek naar (meer) Europese financiering	projectbeheerser, i.s.m. adviseur financiën								

	Agrariërs worden murw door mislukken oogsten	Actief blijven benaderen en communiceren van doelen van ZDZW	Vertegenwoordigers van ZLTO en ZAJK in werkgroep i.s.m. adviseur communicatie
	Door natte zomer/najaar verslapt de aandacht voor de zoetwatersituatie	Extra (communicatie-)inspanningen om het belang van zoetwaterbeschikbaarheid in het vizier te houden	ZLTO/ZAJK/adviseur communicatie
	Natuurwaarden worden weggecijferd tegen het agrarisch-economisch vraagstuk	Afwegingen op basis van belangen en maatschappelijke waarden	projectmanager
	Afhaken van partijen	Monitoren en zo nodig stappen verkleinen.	Alle werkgroepleden voor hun eigen achterban
	Actualiteit zorgt voor vraag naar quick wins	Verwachting z.s.m. neerzetten door gezamenlijk interview met bestuurders van de verschillende partijen.	Projectmanager i.s.m. adviseur communicatie
	Onvoldoende concreet handelingsperspectief voor doelgroepen/individuen.	In uitvoerings- en subsidieprogramma zoveel mogelijk concrete zoetwatermaatregelen (uitrol bewezen technieken) opnemen.	Projectmanager
	Verkenningenkaart wordt nieuwe schatkaart	Partijen als ZLTO zelf laten communiceren over het product.	Z LTO/ZAJK i.s.m. adviseur communicatie
	Planning te ambitieus	Monitoren en zo nodig planning bijstellen en verwachtingen managen.	Projectbeheerser
	Uitloop planning cruciale onderzoekstrajecten	Monitoren en zo nodig planning gehele traject bijstellen	Projectbeheerser i.s.m. trekkers van onderzoekstrajecten
	Tegenvallende (onderzoeks)resultaten (minder mogelijk dan gedacht/gehoopt)	Communiceren en implementatie ondersteunen van wat in plaats daarvan wel mogelijk is.	Projectmanager i.s.m. adviseur communicatie en de werkgroepleden
	Geen draagvlak, omdat achterban er onvoldoende bij betrokken is	Op verschillende momenten en op verschillende wijzen betrekken van achterbannen	Alle werkgroepleden voor hun eigen achterban
	Externe capaciteit beperkt beschikbaar	Uitbestedingsproces tijdig opstarten, evt. opknippen in deelopdrachten.	projectmanager i.s.m. provinciale wateradviseurs
II.4	<p>Communicatie</p> <p>Een belangrijke communicatie-uitdaging is om de grote groep stakeholders te identificeren en kennis en informatie bij elkaar te brengen. Deels vereist dit een goede formele communicatiestructuur, met afspraken over samenwerking, overlegstructuren en momenten voor (formele) besluitvorming en consultatie. Om te voorkomen dat we alleen uitgaan van bekende initiatieven en usual suspects, moeten we daarnaast ruimte inbouwen om een brede groep stakeholders te betrekken. Het uitgewerkte communicatieplan is als bijlage 2 opgenomen. In het communicatieplan is ook een actorenanalyse opgenomen. Kernelementen uit het plan zijn:</p> <p>Manage de verwachtingen</p> <ul style="list-style-type: none"> De ambities zijn hoog; het tijdpad is ambitieus. Het is zaak om realistische verwachtingen te schetsen richting stakeholders en bestuurders. 		

	<ul style="list-style-type: none"> • Daarbij is ook aandacht nodig voor de rol die stakeholders zelf hebben en moeten nemen om te investeren in de beschikbaarheid van zoet water. Het vraagt bewustwording van gebruikers dat zelf deel uitmaken van de oplossing. • De verkenningenkaart is een belangrijk eerste product, dat stap voor stap ontwikkeld wordt. Uit deze kaart moet duidelijk worden, dat hiermee slechts een indicatie gegeven wordt van de lokale mogelijkheden. <p>Investeer in persoonlijke contacten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met partijen die over kennis beschikken en pilots (willen) uitvoeren, zijn persoonlijke contacten en bilaterale overleggen nodig. • De belangrijkste stakeholders (gebruikers en afnemers van zoet water + kennisinstellingen) maken deel uit van de werkgroep. • Daarnaast willen we de brede groep overige stakeholders bij het proces betrekken. Bij het betrekken van stakeholders maken we deels gebruik van linking pins, maar ook van interactieve sessies. Die kunnen zowel fysiek als digitaal plaatsvinden. • Meedoen gebeurt op basis van vrijwilligheid (coalition of the willing). Hoewel meedoen vrijwillig is, impliceert dit ook betrokkenheid. Als je deelneemt aan het proces, draag je ook verantwoordelijkheid. • Het project heeft een aparte mailbox: Zoetwater@Zeeland.nl <p>Combineer formele besluitvorming en informele communicatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formele besluitvorming vindt plaats via bestaande gremia (Provinciale Staten, Algemene Vergadering van het waterschap). • Naast formele besluitvorming is ook een meer informele andere vorm van consultatie raadzaam. Bestuurlijk gebeurt dit o.a. via Waterochtend en PCGR. Daarnaast is consultatie via Colleges naar gemeenteraden mogelijk in aansluiting op het traject van de KlimaatAdaptatieStrategie (binnen het thema droogte). • Voor communicatie en consultatie van een bredere groep sluiten we zoveel mogelijk aan bij bestaande overleggen en bijeenkomsten. Denk bijvoorbeeld aan de regiobijeenkomsten van ZLTO. <p>Maak bestaande kennis goed toegankelijk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naast de momenten van interactie (zowel fysiek als digitaal), is het belangrijk dat de vergaarde kennis goed wordt ontsloten. Dat geldt zowel voor de betrokken partners, als voor de bredere groep stakeholders. • Verkend zal worden of de voor Robuust Watersysteem Zeeuws-Vlaanderen gebouwde Wiki uitgebreid en bruikbaar voor de hele provincie gemaakt kan worden. • Een belangrijk middel om informatie over zoetwaterbeschikbaarheid digitaal te ontsluiten is de verkenningenkaart. Zie https://kaarten.zeeland.nl/map/zoet_water. • Daarnaast is meer algemene projectinformatie te vinden op de website https://www.zeeland.nl/water/zeeuws-deltaplan-zoet-water. Deze website zal ook voor de projectcommunicatie gebruikt worden. Er is voor het project ook een mailadres ingesteld: zoetwater@zeeland.nl.
--	--

III. BEHEERSASPECTEN

III.1	<p>Geld</p> <p>In de startnotitie is voor het groot project Zeeuw Deltaplan Zoet Water een projectbudget beschikbaar gesteld van € 1.225.000. De projectraming is als bijlage 3 opgenomen. Deze projectraming heeft de basis gevormd voor de begroting. Per ramingspost is een aparte detaillering in de begroting aangehouden, zodat hierop (zonder handmatige aanpassingen) adequaat bewaakt en gestuurd kan worden. Bij nieuwe projecten/verkenningen met bijdragen van derden wordt een</p>
-------	--

	<p>aparte detaillering aangemaakt, waarop de uitgaven en –indien de provincie de (financiële) trekker is – ook de bijdragen/subsidies van andere partijen worden geboekt.</p> <p>Maandelijks nemen de projectleider, projectbeheerser en financiële adviseur de overzichten van begroting, bestedingen en verplichtingen door, zowel voor het gehele project als voor de nieuw gestarte projecten/verkenningen.</p> <p>Het beschikbare budget is voldoende voor het opstellen van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water, zoals beschreven in de startnotitie en nu nader uitgewerkt in het projectplan. Naast de lopende onderzoekstrajecten (met financiële bijdragen van verschillende partijen) van het ondergronds beregenen, Drainstore en de Broedplaats Schouwen-Duiveland vinden verkenningen plaats naar optimalisatie en uitbreiding van de wateraanvoer naar Zeeland (waaronder de quick scan Schouwen), ontziltingsmogelijkheden, effluentbenutting en de landschappelijke inpassing van opslagbassins. Het waterschap is recent gestart met een onderzoek naar mogelijkheden van uitbreiding van de huidige zoetwateraanvoer naar Zuid-Beveland-Oost. Dit onderzoek bekostigt het waterschap zelf. Uitbreiding van het meetprogramma Natuurlijk Zoet zal door Provincie, waterschap en gemeenten gezamenlijk gefinancierd worden.</p> <p>Op basis van de uitkomsten uit de onderzoeken en verkenningen en de gezamenlijk opgestelde strategie voor de korte en lange termijn wordt bepaald welke middelen benodigd zijn voor de uitvoering van het ZDZW. Naar verwachting zal dat er toe leiden dat aan PS gevraagd wordt bij vaststelling van het definitieve ZDZW ook aanvullende middelen toe te kennen voor de uitvoering, aangezien de huidige budgetten daartoe ontoereikend zijn. Op dat moment dient ook duidelijk te zijn welke bedragen betrokken externe partijen aan budget voor het project beschikbaar stellen. Partijen zullen hierover een samenwerkingsovereenkomst sluiten.</p>
III.2	<p>Organisatie</p> <p>Beheersing van de organisatie van het proces/project vergt continue aandacht voor de interne en externe inzet (in capaciteit en competentie) en samenwerking. Dit geldt zowel voor de afzonderlijke (onderzoeks)projecten als voor het gehele proces in de richting van een ZDZW. Dit betekent onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • in het projectoverleg en werkgroepoverleg wordt de voortgang en samenwerking periodiek geëvalueerd; • voorafgaand aan start nieuwe fase vindt een expliciete beoordeling plaats van benodigde/beschikbare capaciteit en competenties; • kwartaalmatige 1-op-1 gesprekken tussen projectleider en de werkgroepleden over evt. verbeterpunten in het werkpakket en de bijbehorende condities (voldoende tijd, geld, vertrouwen, werkplezier); • regelmatig overleg tussen BOG-AOG-AON (in PO of in afzonderlijk in te plannen overleg) over bevindingen, voortgang en (evt. aanvullend) benodigde faciliteiten (geld en capaciteit). <p>Waar nodig -gelet op de beschikbare capaciteit en het ambitieuze tijdpad- zal externe ondersteuning worden geregeld. Vooralsnog wordt daarbij (naast de eerder genoemde onderzoeksopdrachten) gedacht aan uitvoerende capaciteit op het gebied van communicatie en een schrijver (t.b.v. bespreeknotities en het plan).</p>
III.3	<p>Risico's</p> <p>Risicobeheersing vindt plaats aan de hand van de opgestelde risicoanalyse (zie hiervoor bij II.3). De risicoanalyse zal kwartaalmatig in NARIS worden geactualiseerd, incl. de beheersmaatregelen. Dit gebeurt in een bijeenkomst met de werkgroep en zo nodig extern betrokkenen. Per beheersmaatregel wordt een actiehouders aangewezen. Voortgang/effecten van de beheersmaatregelen worden via de actielijst van de werkgroep bewaakt. De inspanning zal zich vooral richten op het beheersen van de risico's met de grootste (financiële) gevolgen.</p> <p>Daarnaast zal expliciet rekening gehouden worden met mogelijke juridische risico's. Zo kunnen aan de uitvoering van zoetwatermaatregelen staatssteunaspecten verbonden zijn. Wanneer maatregelen onder bestaande Europese subsidieprogramma's zoals POP worden uitgevoerd, is de</p>

	<p>rechtmatigheid van de steun afgedekt door de voorwaarden die in de betreffende regeling zijn opgenomen. Voor maatregelen die daar niet onder passen en mogelijk ook voor het verstrekken van uitvoeringsbudgetten, kan worden gedacht aan het notificeren van een nieuwe regeling onder de landbouwwijstellingsverordening. Indien dat aan de orde is dient dat traject tijdig te worden ingezet zodat de uitvoering van het project voortvarend kan plaatsvinden.</p> <p>Mogelijke aanbestedingsrisico's worden vermeden door het provinciale aanbestedingsbeleid te volgen. Met inkoop van producten en diensten zal strategisch worden omgegaan. Dat omvat onder meer: dat er een projectplanning is voor de inkoop, maar in ieder geval ook dat de raming van de opdrachtwaarde aan de voorkant plaatsvindt en dat rekening wordt gehouden met eventuele vervolgoopdrachten aan een te selecteren leverancier; dat bij verkenning van de markt rekening wordt gehouden met aanbestedingsregels; dat er aandacht is voor de bruikbaarheid van de inkoop over een langere termijn en op de mogelijkheid van het delen met projectpartners.</p> <p>Ook dient er, zowel bij aanbesteding als bij eigen activiteiten, rekening te worden gehouden met de eisen waaraan bestuurlijke informatie dient te voldoen in het kader van de digitaliseringswetgeving.</p> <p>M.b.t. de AVG-aspecten is het project opgenomen in het AVG-register. Bij de verschillende onderdelen van het project zal aan de voorkant een check gedaan worden op de AVG-aspecten. Om die reden zijn in onderdeel II.1 dan ook geen namen van de leden van projectteam en werkgroep opgenomen.</p>
III.4	<p>Kwaliteit</p> <p>Leidraad voor het project/proces is het Handboek project- en programmamanagement van de provincie Zeeland. Afwijkingen daarop zijn, mits gemotiveerd, mogelijk. In de startnotitie zijn de afwijkingen wat betreft de organisatie (geen strikte toepassing van het IPM-model) en de fasering reeds aangegeven.</p> <p>Wat betreft de kwaliteit wordt onderscheid gemaakt tussen de inhoudelijke kwaliteit en de kwaliteit van het proces. Bewaking van de inhoudelijke kwaliteit van onderzoeksprojecten gebeurt door de senior adviseur in samenwerking met de begeleidingsgroep, die voor het betreffende onderzoek geformeerd is. Ook het Deltafonds heeft hierin een rol, omdat deze de projectvoorstellen bij het fonds screent. De inhoudelijke kwaliteitsbewaking van plandocumenten vindt primair plaats in de werkgroep. Reacties uit de consultatieronden kunnen ook tot kwaliteitsverhoging van de stukken leiden.</p> <p>Bewaking van de inhoudelijke kwaliteit van fasedocumenten gebeurt in twee stappen, allereerst via de werkgroep en vervolgens via peer review (voorleggen van conceptdocumenten aan een of meer mensen buiten het proces/project).</p> <p>Voor de kwaliteit van het proces zal de projectleider (in overleg met de werkgroep en de AOG) kwartaalmatig in het kader van de voortgangsrapportage aan Provinciale Staten de volgende checklist nalopen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voldoende onderling vertrouwen tussen betrokken partijen? • belangen betrokken partijen voldoende in beeld? • zijn/komen alle relevante opties in beeld? • afwegingen gemaakt op basis van verifieerbare informatie en een redelijke verdeling van lusten en lasten? <p>Op bovenstaande aspecten zal via de stoplichtmethode gescoord worden. Bij een oranje of rode score zal nagegaan worden, welke sturingsmaatregelen mogelijk/nodig zijn.</p>
III.5	<p>Informatie</p> <p>Het projectdossier is (zolang het nieuwe registratiesysteem nog niet voor projecten geïmplementeerd is) op de P-schijf te vinden, in de map Deltaplan Zoet Water. Alle provinciale medewerkers, betrokken bij het project, hebben toegang tot deze map.</p> <p>Documenten, relevant voor de formele besluitvorming door GS/PS, worden uiteraard ook in CORSA vastgelegd.</p> <p>Ten behoeve van de samenwerking met externe partijen is via Sharefile een extranetsite opgezet, waarop de relevante informatie tussen partijen gedeeld wordt.</p>

	<p>Het project heeft een aparte mailbox: Zoetwater@Zeeland.nl.</p> <p>En een website https://www.zeeland.nl/water/zeeuws-deltaplan-zoet-water. Deze website zal ook voor de projectcommunicatie gebruikt worden.</p> <p>Ten behoeve van de verkenningenkaart is voor het project inmiddels ook een GIS-project aangemaakt.</p> <p>Van de overleggen van het projectteam en de werkgroep worden verslagen gemaakt, die op de P-schijf en extranetsite bewaard worden.</p> <p>Over de voortgang van het proces/project wordt kwartaalmatig gerapporteerd via de kwartaalrapportages aan PS. Deze rapportages zijn openbaar en zullen ook beschikbaar worden gesteld aan de andere betrokken partijen.</p>
III.6	<p>Tijd</p> <p>Het project kent de volgende mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instemming door ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgevers en GS/DB waterschap met het projectplan; • Instemming van Provinciale Staten met het overgaan naar onderzoeks- en planvormingsfase op basis van eindfasedocument; • Instemming door ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgevers op de kadernotitie; • Vrijgeven kadernotitie door GS/DB waterschap voor consultatie, waaronder het voorleggen aan de Commissie Ruimte; • Instemming door ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgevers met het ontwerp Deltaplan; • Vrijgeven ontwerp Deltaplan door GS/DB waterschap voor consultatie, waaronder het voorleggen aan de Commissie Ruimte; • Instemming door ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgevers met het definitieve Deltaplan; • Instemmen met definitieve Deltaplan door GS/DB waterschap en toezenden plan aan Provinciale Staten en Algemene Vergadering van het waterschap; • Aangaan van een samenwerkingsovereenkomst m.b.t. het uitvoeringsprogramma; • Vaststellen definitief Deltaplan door Provinciale Staten en de Algemene Vergadering van het waterschap en instemming van Provinciale Staten met het overgaan naar de nazorgfase op basis van eindfasedocument; • Dechargeverklaring door ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever. <p>Kritieke factoren voor het tijdspad zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de oplevering van de onderzoeksresultaten en de bespreeknotities; • duidelijkheid over het beschikbaar stellen van middelen door betrokken partijen; deze is nodig voor het opzetten/uitwerken van het uitvoerings- en subsidieprogramma; • de te bereiken bestuurlijke overeenstemming tussen partijen. <p>De voortgang van het project wordt in het provinciale projectteam gemonitord door middel van projectbord. In het projectbord worden de verschillende activiteiten met de daarbij behorende planning opgenomen. Wekelijks wordt de voortgang en eventuele knelpunten besproken en worden de benodigde acties geïdentificeerd, uitgezet en uitgevoerd.</p>
III.7	<p>Scopemanagement</p> <p>In het traject tot aan het Deltaplan vindt een eventuele wijziging van scope, tijd en geld plaats via het voorleggen van de faseovergangsdOCUMENTEN (zoals startnotitie en eindfasedOCUMENTEN) aan Provinciale Staten en een statenvoorstel met betrekking tot de wijziging.</p>

Bijlage 1. Planning

Zie hiervoor de los bijgevoegde Excel.

Bijlage 2. Communicatie- en participatiestrategie

Zie hiervoor de los bijgevoegde notitie.

Bijlage 3. Projectraming

		Jaar	2020	2021
79444	Deltaplan Zoetwater	Beschikbaar	€ 885.122,00	€ 341.273,00
		Bijdrage subsidie ondergronds beregenen (Rusthoev	€ -111.730,00	
			€ 773.392,00	
		nummer Omschrijving		
	Detailering	8500 Drainstore	€ 105.674,00	
	Detailering	8501 Bijdrage Broedplaats Schouwen-Duiveland	€ 343.750,00	
	Detailering	8502 Communicatie	€ 40.000,00	€ 40.000,00
	Detailering	8503 Nieuwe onderzoeken en verkenningen	€ 283.968,00	€ 301.273,00
		Totaal	€ 773.392,00	€ 341.273,00

Bijlage 4. Overzicht regionale (Proeftuin)projecten

	Heeft betrekking op/resultaten	Stand van zaken
E1.FRESHEM Zoet-zoutkartering	Zoet-zoutverdeling in heel Zeeland; voor nieuwe ronde in relevante gebieden kan aangesloten worden bij landelijk initiatief in kader DP voor laag Nederland (programma 2022-2027);	Afgerond; maar zal (deels) herhaald worden
E2. GO-FRESH II ondergrondse waterconservering,	Haalbaarheid en rendement van freshmaker, kreekrug-infiltratie en drains2buffer	Afgerond
E3. Water-conservering in oppervlaktewater	Opties om oppervlaktewater vast te houden en daarmee drainage van percelen te beperken (o.a. Hulst)	Moet nog uitgewerkt worden
E4. Omgevingsaanpak milde ontzilting	Onderzoek naar rentabiliteit van natuurlijke voorzuivering van omgevingswater; in 2 ^e fase wordt een constructed wetland getest.	Afgerond, maar kent een vervolg (zie onder)
Wetlandproject Braakman Noord	Testen van voorbereiding van RWZI-effluent door middel van een constructed artificial wetland en ontzilting via een ionenwisselaar. Wordt bij bewezen succes gevolgd door full scale uitvoering. Hiervoor is een subsidieaanvraag ingediend in combinatie met ondergrondse opslag rondom Braakmanbassins (2023-2025).	In uitvoering
E5. DeltaDrip	Het gebruik van (ondergrondse) druppelirrigatie wordt onderzocht, om nauwkeuriger water te geven en precisie-fertigatie mogelijk te maken.	In uitvoering
E6. Zout-tolerantere aardappel	Veldproeven naar de zouttolerantie van aardappelen.	Afgerond
E7. Meer fruit met minder water	Effect wordt onderzocht van verschillende maatregelen: toediening van organische stof aan de bodem, aanwezigheid van specifieke schimmels, efficiënter type sproeier en een "hydrologische spaarstand" bij perenbomen.	In uitvoering
E10. Verkenning gebiedsfreshmaker	Verkenning mogelijkheden voor opschaling van freshmaker (geforceerd zout grondwater vervangen door zoet water).	Afgerond
E11. Verkenning Waterhouderij Walcheren	Verkenning van weersadaptief waterbeheer, waarbij door peilverhoging het surplus aan regenwater actief wordt opgeslagen in de ondergrond.	In uitvoering
E12. Drainstore	Drainwater wordt opgevangen in een verzamelput en vandaar geïnjecteerd in een goed watervoerend pakket in de diepere ondergrond. Bij droogte kan grondwater worden onttrokken.	In uitvoering
Ondergronds beregenen	Praktijkproef bij Rusthoeve om rendement te achterhalen van een peilgestuurd drainagesysteem	Wordt opgestart

Natuurlijk Zoet	Loopt sinds vorig jaar; agrariërs op Schouwen-Duiveland hebben meter gekregen, waarmee ze sloten doormeten op zoutgehalte	In uitvoering
Gebiedsgerichte toepassing zoetwater in de ondergrond	Grootschalige toepassing bewezen technieken, met Acasia water, Deltares en KWR	Wordt opgestart in kader Living Lab
Pilot Oosterland	Afgekoppeld hemelwater toepassen voor landbouw; uit de onderzoeken blijkt de complexiteit van het toepassen van hemelwater; de gemeente onderzoekt nu een subsidieaanvraag vanuit LIFE-IP voor het uitvoeren van meerdere pilots;	Loopt in kader Living Lab
Scheiden van zoete en zilte systemen	Afstudeeropdracht, waarbij polders Bruinisse en Oosterland onder de loep worden genomen.	Loopt in kader Living Lab
Leven met verzilting	Alternatieve teelten	Wordt opgestart in kader Living Lab
Quick scan wateraanvoer Schouwen-Duiveland	Met agrariërs (Peter de Koeijer) afgesproken snelle verkenning naar mogelijkheden voor aanvoer naar S-D	Doorlooptijd geraamd op 7 maanden
Broedplaats Schouwen	Bodem-water coaching Bedrijfsadvies op maat (POP) Project fieldlabs Project zoetwateracademie	Plannen in 2021; uitvoering vanaf 2022
Robuust watersysteem Zeeuws-Vlaanderen	Met alle partijen samenwerken aan een optimale benutting voor alle functies van het totale watersysteem in Zeeuws-Vlaanderen	Vanaf 2014 Continue proces met verschillende deelprojecten
Gebiedsgerichte toepassing zoetwater in de ondergrond	Grootschalige toepassing uitwerking rondom Braakman spaarbekkens i.h.k.v. Robuust Water systeem Zeeuws-Vlaanderen	Is opgestart in kader van Interreg Fresh4Cs
Optimale watervoorziening voetbalveld	Proef om in winter zoetwaterbel te creëren als zoetwaterbron voor druppelirrigatie in de zomer.	Verkend, maar bleek hier niet mogelijk
CO2-opslag in landbouwpercelen	Initiatief van windmolenproject en ZLTO in Noord-Zeeland, primair gericht op vermindering CO2, maar draagt tevens bij aan bodemstructuur	Loopt
Inzet van inlagen voor zoetwaterbuffering	De aan de noordzijde van Noord-Beveland gelegen inlaag wateren inzetten als zoetwater buffer	Verkenning loopt
Bassins langs landbouwleiding	Verkenning naar mogelijkheden van bassins langs de landbouwleiding	Loopt

Robuustheid zoet VZM	Onderzoek in kader ZWD door Deltares uitgevoerd naar de robuustheid van de zoetwatervoorziening vanuit het VZM	Conceptrapportage afgerond
Zoetwater Borsele	Gemeenteraad Borsele heeft jan 2020 met 40 betrokkenen en kennisdragers gebrainstormd over aanpak zoetwatervoorziening – actieplannen gedefinieerd	
Food-Water chain consortium	Traject vanaf teelt tot consument, inclusief watervoorziening, teelt, verwerking, logistiek	In oprichting